

יביע אומר הר גילה

מקץ | גליון 380

ד' שבט תשפ"ד

להפצת העלון / הארות / הקדשות
יעקב- 0528445949

זמני היום אופק ירושלים

מוצ"ש ר"ת	מוצ"ש	כניסת שבת
17:45	17:12	16:20

העלון מוקדש לרפואת והצלחת הגאון הגדול הר' בן ציון מוצפי בן מובה שליט"א | נמית בת תקוה | שיראל בת אור | ר' שלמה בן שושנה דיאל בן גול דוד יהונתן דיאל בן מובה משה בן מול רחל בת חנה גלית בת שולמית. לע"נ צדוק בן חביבה, ר' דוד בן שרה אהרון בן שירין. יזונ הנגן- ורד פרחיה בת בתיה שיר בת אסתר | להצלחת- מתפללי בית כנסת 'יביע אומר' הר גילה הי"ו

מורנו ורבנו הלכה למעשה

עפ"י גאון עוזנו ותפארתנו מרן הרב עובדיה יוסף זצוק"ל
ובנו הראשון לציון הרה"ג יצחק יוסף שליט"א

הלכות ברכות – האוכל פחות מכזית - א אין האוכל מברך ברכה אחרונה אחר אכילתו, אלא כשאכל כזית שהוא שיעור האכילה, ובלבד שאכלו בתוך כדי אכילת פרס.

ונכון להזהיר שהאוכל "כזית" יאכל לא פחות מכשיעור 27 גרם, כדי לצאת ידי חובת שיעור כזית לכל הדעות, ולא יאכל משיעור 18 גרם עד 27 גרם, שבזה יש מחלוקת הפוסקים. ולכן יאכל או פחות מ 18 גרם ולא יברך ברכה אחרונה, או יאכל כ 30 גרם ויברך.

ושיעור "כדי אכילת פרס", היינו שיאכל את הכזית תוך כארבע או חמש דקות. (ובדיעבד כשבע וחצי דקות). ובמקום שצריך לאכול כביצה, (כ 60 גרם), יש לאכול לכתחילה בתוך שיעור שמונה דקות.

ואין השוטה מברך אחר שתייתו, אלא כששותה שיעור רביעית כשיעור 81 גרם, ולכל היותר 86 גרם, בבת אחת. הילכך השוטה תה או קפה, וכן השוטה מרק חם על ידי כף, שאינו שותה רביעית בבת אחת, אינו מברך ברכה אחרונה כלל. והוא הדין לשוטה משקה קר מאד לסירוגין.

והשוטה תה צונן או פושר רביעית בבת אחת, וכן השוטה מרק פושר רביעית בבת אחת, וכן השוטה מרק פושר שנתנו לתוך כוס, ושתה ממנו רביעית בבת אחת, יברך אחריו בורא נפשות, (כיון שרבים עושים כן), ולגבי קפה צונן אם שתה ממנו רביעית בבת אחת, הנוהג לברך אחריו בורא נפשות, יש לו על מה שיסמוך.

ב כל האוכלים שברכתם האחרונה שוה, כגון חמשת מיני פירות שנשתבחה בהם הארץ, ענבים תאנים רמונים זיתים ותמרים, מצטרפים זה עם זה לשיעור ברכה אחרונה, שהיא ברכת על העץ ועל פרי העץ. וכן כל פרי אדמה, ושאר מיני פירות העץ, (שאינם משבעת המינים), שברכתם בורא נפשות רבות, מצטרפים זה עם זה לשיעור ברכה אחרונה שהיא ברכת בורא נפשות רבות, ובלבד שאכילתם היתה שיעור כזית בכדי אכילת פרס.

אכילה ושתיה אין מצטרפים. כגון אכל חצי כזית, ושתה חצי רביעית, אין מצטרפים לברך ברכה אחרונה. וגם אם שרה פתו במשקה אין המשקה הבלוע בפת מצטרף לשיעור כזית, דספק ברכות להקל.

ג מי שאכל שיעור חצי כזית מפירות שבעת המינים, ושיעור חצי כזית מפירות האדמה, אין לו לברך אחריהם כלל, כי ברכת בורא נפשות רבות אינה ברכה כוללת כמו ברכת שהכל, שהיא פוטרת הכל, ואין לאומרה אלא על מה שנתקנה.

טעמו וראו כי טוב ה'

כל יום בבית הכנסת, שחרית בשעה 06:00, מנחה – 20 דק' לפני שקיעה שיעור תורה ותפילת ערבית

ערבית נוספת בשעה 19:00 ולאחריה שיעור תורה יומי:

יום א' – הרב גדעון מזרחי שליט"א – הלכה שולחן ערוך

בשעה 21:00 ליקוטי מוהר"ן – עם הרב אהוד דהאן

יום ב' – הרב גדעון מזרחי שליט"א – הלכה שולחן ערוך

יום ג' – הרב ניתאי כדורי שליט"א – מוסר

בשעה 20:30 גמרא מסכת תענית.

יום ד' – הרב גדעון מזרחי שליט"א – גמרא מסכת ברכות

יום ה' – הרב אהוד דהאן שליט"א – פרשת שבוע

שאר תורה לשיטת ביאור ימי בשעה 21:00

חברי בית הכנסת 'יביע אומר' מקדמים בברכה את

הרב יצחק דיינ שליט"א

המתארח עימנו בשבת – להלן זמני תפילות ושעורי התורה

יום שישי

16:00 שיר השירים

07:30 שחרית ודרשה הרב

16:20 מנחה שנייה

14:00 תהילים לילדים בבית הכנסת

קבלת שבת ודרשת הרב

14:30 שיעור תורה עם הרב בבית הכנסת

ערבית

15:30 מנחה וסעודה שלישיית בבית הכנסת

19:30 שיעור תורה

17:00 שיעור תורה

עם הרב בבית הכנסת

17:10 ערבית ולימוד תנא דבי אליהו

שבת שלום ומבורך

'להתקדם קדימה'

"אין השכינה שורה לא מתוך עצבות ולא מתוך עצלות אלא מתוך שמחה של דבר מצוה".
 העצבות והעצלות הולכים יחד.
 העצבות גורמת לעצלות. לאי עשיה.
 לכן חובה לחיות את ההוה ולא את העבר.
 רב הריבנים הזויים או המשפחתיים היו נמנעים אם לא היינו חיים את העבר.
 משפטים כמו "גם פעם שעברה עשית כך וכך" או "תמיד את עושה כך וכך". אלו משפטים שמראים על כך שאנו חיים את מה שהיה בעבר. ואנו מבססים עליו את ההוה.
 אך צריך לדעת כי כל פעם זה חדש לחלוטין. לא להפך ריב מקומי לחיי מריבה. כך נוכל לחיות בשמחה ולא להבריח את השכינה מהבית.
 "איש ואשה זכו שכינה ביניהם".

שבת שלום ומברך
 ליעוץ ניתן להתקשר 0523898468.

יוסף מתחנן במצרים לבנו הראשון הוא קורא מנשה.
 ובפסוק מונבא ההסבר "כי נשני אלקים את כל עמלי ואת בית אבי".
 כי ה' השפיע ממני את צערי ואת משפחתי.
 לכאורה זו אינה שמחה אלא עצב. על כך שהוא שוכח את משפחתו.
 אך התשובה היא בידיעה כי האדם נוטה להשאיר בעבר.
 אנשים נוטים להתרפק על העבר.
 כל עוד אלו סתם זכרונות אין בדבר פגם. אך כאשר האדם שוקע בזכרונות הוא נמנע מלהתקדם. הוא אינו חי את ההוה.
 יוסף יודע שאם היה חושב על משפחתו, על כך שנגנב מאביו בגיל 17 ועל הסבל שנגרם לו ע"י אחיו, הוא היה שוקע בדכאון.
 הדרך היחידה לחיות את ההוה ולהיות פרקטי, היא לשפח לעת עתה מהרחמים העצמיים. רק כך נתן להצליח.
 ובפרט השכינה אינה שורה על מי שהוא עצוב. ואם היה בדכאון, לא היה זוכה שהשכינה תהיה עמו ותסיעו.

חושן משפט- הרב יצחק פריי

'משולחן בית הדין'

במקרה שהגג משתף וכלם משתמשים בו, המנהג להשתתף עם השכן. וכך קובע החק. אלא אם יש הסכמה אחרת.
 אם הגג משתף אך בשמוש של דיר אחד, תלוי בהסכמת השכנים. וכן תלוי האם הבעיות באטום נוצרו מחמת השמוש, או בלאי טבעי.
 במדה והבלאי טבעי, משתתפים עמו.
 במדה והבלאי מחמת השמוש, אין חובה. אלא אם הסכם אחרת.

שאלה: השכן מעלי זפת את הגג מחמת הרטיבות. והוא פנה אלי כמו אל יתר השכנים על מנת שנסתתף בעלויות הזפות. האם חובתנו להשתתף?
תשובה: בדרך כלל, הדרך תלוי של מי הגג ומה הנהוג בבנין שלכם.
 אם הגג פרטי של השכן, אין חובה כלל להשתתף עמו.

חיוזק לנשמה

'עולם מראה'

אך דע לך, אצלנו במלון צריכים לחייך כדי שגם הלקוחות יקבלו חיוך. רד למטה, תעלה לחדר כשאתה מחייך ותראה את השינוי.
 ירד הכפרי למטה וחזר לחדרו בחיוך, והינה אף הדמות שמימולו חייכה...
 נרגע הכפרי והלך לישון שמח וטוב לב...
 כל אחד מאיתנו חפץ שיאירו לו פנים, שיכבדו אותו, שיוקירו את פעולו ויכירו לו טובה.
 אך עינינו רואות שהדברים אינם בדיוק כך, יש פעמים בהן אנו "זוכים" ליחס מנוכר, פרצופים חמוצים, אין הכרת הטוב ובטח שלא הארת פנים...
 ועל מי אנו מתלוננים? כמובן על האחר, "הראיתם את פלוני איך לא אמר לי בוקר טוב כשנכנסתי? איך לא האיר לי פנים?"
 אמר שלמה המלך יסוד גדול: "כפנים הפנים לפנים פן לב האדם לאדם" (משלי כז, יט) - כשאדם מסתכל על המים הוא רואה שם את דמותו, אם הוא יחייך הוא יקבל חיוך, אם הוא יחמיץ פנים הוא יקבל החמצת פנים - כך לב האדם לאדם האחר.
 אתה רוצה יחס? הארת פנים? כבוד? הכרת הטוב? הדברים תלויים אך ורק בך! כשאתה תאיר פנים לאחר, תתן לו כבוד ויחס, גם חברך יאיר לך פנים ויכבד אותך.
 לפני שאתה מתלונן על החמצת הפנים של חברך הסתכל במראה ותראה האם פניך אלו שהיו חמוצות תחילה...
 הדברים נכונים בין אדם לחברו, בין איש לאשתו, בין עובד למעביד, בין כל בני האדם. וכל שכן בין אדם לקב"ה - אתה תעשה טוב - תקבל טוב.
 תדבר על חברך טוב - ידברו עליך טוב.
 תדון לזכות - ידונו אותך לזכות.
 כשזוכה ליישם את הדברים נגלה עולם מושלם.
 תיקנת את עצמך, תיקנת בכך עולם שלם...

בן כפר שמע מחבריו שיש בעיר הגדולה בניין רב קומות ובו עשרות חדרים עם שטיחים מקיר לקיר, בריכת שחייה גדולה, מלצרים, משרתים ועוד... חלום אמיתי. הבניין נקרא "בית מלון".
 חודשים רבים חסך האיש פרוטה לפרוטה כדי לזכות ללון לילה אחד בבית המלון המדובר...
 היום הגדול הגיע, נכנס הכפרי לבית המלון, הסתובב בכל החדרים, התפעל והתלהב ואז עלה לחדרו.
 בחדר ראה מולו איש עייף בעל פנים חמוצות. ירד הכפרי אל הקבלה והתלונן: "מלון כל-כך מפואר עם משרתים בעלי פנים חמוצות? איזו קבלת פנים זו?"
 שמעה הפקידה את תלונת הכפרי ואמרה: "תעלה בחזרה ותקרא אליי את המשרת החצוף שקיבל את פניך בפנים חמוצות."
 עלה הכפרי עצבני לחדרו. כשנכנס ראה מולו איש עצבני, חם מזג וזעוף פנים. ירד הכפרי במרוצה אל הפקידה, התלונן בשנית על קבלת האורחים הגרועה ודרש את כספו בחזרה.
 שאלה הפקידה את הכפרי: "אתה בטוח שיש מישהו בחדר? לא זכור לי ששלחנו לשם מישהו."
 "כן" השיב הכפרי, "אם את לא מאמינה לי תעלי איתי ותראי".
 עלתה הפקידה יחד עם הכפרי לחדרו, נכנסה ושאלה: "היכן האיש?"
 הצביע האיש על המראה ואמר: "הינה הוא מולי, ועוד הוא מצביע עליי! אני רוצה שתטפלו בו מיד!"
 כשראתה הפקידה שהאיש מצביע על המראה ורואה בעצם את עצמו, הבינה שהכפרי מעולם לא ראה מראה ואמרה לו: "אתה צודק, אנו כבר נטפל בו.

רונן קרתא

פתרון לחידה משבוע שעבר:

חידה

- מכירת יוסף רמוזה בכתנות פסים. כיצד? **תשובה**- פסים ראשי תיבות: פוטיפר, סוחרים, שמעאלים, מדינים.
- וישראל אהב את יוסף כי בן זקונים הוא לו". ציין שלושה פירושים לכינוי זה. **תשובה**- א. נולד לעת זקנה ב. בן חכם ג. זקונים= זיו איקונין, שהיה דיוקנו דומה לאביו
- לפי הגמרא, ראש השנה י"ז, מתי השתחרר יוסף מבית הסוהר? **תשובה**- בראש השנה
- בשני מקרים נזכר בפרשתנו הביטוי: "הכר נא". מי אמר למי? **תשובה**- א. הבנים ליעקב: "הכר נא הכתנות בנך היא" (ל"ז, 32). ב. תמר ליהודה: "הכר נא למי החותמת והפתילים..." (ל"ח, כה)
- "והנה תאומים בבטנה". ציין 3 זוגות תאומים בתורה. **תשובה**- יעקב ועשו, פרץ וזרח, לאה ורחל (היו תאומות לפי מדרש סדר עולם ב)

1. כיצד נקראים בפרשתנו: א. מזון ב. פרי משובח
- ג. שק ד. בית סוהר?
2. כמה בנים היו לבנימין? (רש"י)
3. מה משותף ליוסף ולמרדכי היהודי?
4. מה פירוש המילה "חרטומים" לפי רש"י?
5. מי היתה אסנת אשתו של יוסף? (לפי פרקי דרבי אליעזר ל"ח)

חברי הקהילה שואלים - י' בטבת

דברים אירעו בו: נשתברו הלוחות, ובטל התמיד מבית ראשון, והובקעה ירושלים בחורבן שני, ושרף אפוסטומוס הרשע את התורה, והעמיד צלם בהיכל.

מבאר לנו רבנו הרמב"ם שעיקר תקנת התעניות בימים אלו היתה בגלל הצרות שאירעו בהם, כדי שנתבונן במעשים הרעים שהביאו לצרות אלו, ועל ידי כך נחזור בתשובה, כי אם מעשינו היום היו שונים ממעשי אבותינו היינו נגאלים מהצרות.

ופסק בשו"ע (סימן תקמ"ט סעיף א') חייבים להתענות בתשעה באב ובי"ז בתמוז ובג' בתשרי ובעשרה בטבת מפני הצרות שארעו בהם, וביאר המגן אברהם כדי שנחזור בתשובה וכדברי הרמב"ם.

וביאר רבנו החתם סופר כי חידוש גדול לימד אותנו הרמב"ם, כי היינו סבורים שסיבת התענית, הוא לאות אבל וצער על הדברים הקשים שהיו ביום זה, וכמו שעושים משהו ושמה ביום שארע בו נס, אמנם לא מצאנו שום מקום בתורה, להכריז על יום אבל, לכך לימד אותנו הרמב"ם כי מטרת התענית הוא להתחזק בתשובה כי החרבן הגיע מחמת המעשים הרעים, ואם היינו חוזרים בתשובה היינו זוכים לגאולה מיד, ולכן מתענים בימים אלו לחזור בתשובה שלימה וזה התיקון למעשים שגרמו את החרבן.

גודל חשיבות התענית בעשרה בטבת והאם מתענים עד אחרי כניסת שבת?

נאמר בזכריה (ח' י"ט) "כה אמר ה' צבאות צום הרביעי וצום החמישי וצום השביעי וצום העשירי יהיה לבית יהודה לששון ולשמחה ולמועדים טובים" ופירושו חז"ל - צום העשירי זה צום עשרה בטבת שבו סמך נבוכדנצר הרשע על ירושלים והביאה במצור ובמצוק, והמצור על ירושלים נמשך כשנתים וחצי, ועל זמן זה מקונן הנביא ירמיה במגילת איכה, על הרעב והסבל הגדול שעברו ישראל.

טעם התענית כדי שנחזור בתשובה שלימה:

כתב הרמב"ם בהלכות תעניות (פרק ה' הלכה א') וז"ל: "יש שם ימים שכל ישראל מתענים בהם מפני הצרות שארעו בהם כדי לעורר הלבבות לפתוח דרכי התשובה ויהיה זה זכרון למעשינו הרעים ומעשה אבותינו שהיה כמעשינו עתה, עד שגרם להם ולנו את אותם הצרות, שבזכרון דברים אלו נשוב להיטיב, שנאמר והתודו את עוונם ואת עוון אבותם. ואלו הן: יום שלישי בתשרי, שבו נהרג גדליה בן אחיקם ונכבית גחלת ישראל הנשארה וסיבב להתם גלותן, ועשירי בטבת, שבו סמך מלך בבל נבוכדנצר הרשע על ירושלים והביאה במצור ובמצוק. ושבעה עשר בתמוז, וחמשה

חומרת תענית עשרה בטבת:

הנה כולם מבינים שתשעה באב הוא הצום החמור והקשה ביותר שזהו יום חורבן בית מקדשינו, ובאמת בתשעה באב הצום מתחיל מהלילה ונוהגים בו חמשה עיניים, וחושבים שאר תעניות פחות חשובים ולעיתים אף פורשים מהציבור ואינם מתענים ח"ו.

והמתבונן בדברי האבודרהם (הלכות תעניות, עמ' רנד) יראה שתענית עשרה בטבת שונה משאר התעניות, וז"ל: "וחילוק יש ביניהם, שארבעת הצומות הם נדחים לפעמים כשחלו בשבת, חוץ מעשרה בטבת שאינו חל לעולם בשבת, אבל הוא חל בשבת ביום ששי, ומתענים בו ביום ואפילו היה חל בשבת לא היו יכולים לדחותו ליום אחר, מפני שנאמר בו (ויחזקאל כד, ב) בעצם היום הזה, כמו ביום הכיפורים."

ובספר בני יששכר (מאמרי חדשי כסלו טבת מאמר יד אות א) הביא את דברי האבודרהם, וביאר את דבריו: "הנה במסכת תענית (כט, א) אמר רבי יוחנן [על צום תשעה באב] אלמלא הייתי באותו הדור קבעתיו בעשירי שרוב של היכל בעשירי נשרף [כי ביום תשיעי לעתותי ערב הציתו בו את האור ורובו נשרף בעשירי]. ומקשו רבנן [היינו למה קבעוה בתשיעי]. ומשני, אתחלתא דפורענותא עדיפא היינו העיקר יש להתאונן על ההתחלה. [ונראה דחכמי הדור [האבודרהם] למדוהו מדברי הנביא שאמר בנובאה חומרת צום העשירי, שראוי לדחות את השבת יותר מן שארי הצומות

האם מתענים עד צאת הכוכבים גם ביום שישי ערב שבת?

במסכת עירובין (מ"א, א') מובא: "אמר רבי יהודה, פעם אחת היינו יושבים לפני רבי עקיבא, ותשעה באב שחל בערב שבת היה, והביאו לו ביצה ממוגלת וגמעה, לא שהיה תאב לה, אלא כדי להראות הלכה לתלמידים, כלומר, שאין צריך להשלים התענית כדי שלא יכנס לשבת כשהוא מעונה. ורבי יוסי אומר, מתענה ומשלים." וכתבו גם התוספות בשם רבינו חננאל "קבלה בדינו שרבי עקיבא באותה שנה חולה מסוכן היה, והרופאים הביאו לו ביצה לגומעה בסוף היום. ורבי יהודה לא ידע עיקר הטעם מפני מה עשה כך רבי עקיבא, וסמך על מה שראה". וכתב המרדכי (עירובין שם) שרבינו יצחק בעל התוספות עשה מעשה רב בעשרה בטבת שחל בערב שבת, וטעם לפני כניסת השבת "שאע"פ שאמרו הלכה מתענה ומשלים, זהו לומר שאם רצה לעשות כן ראוי, אבל יותר טוב שלא להשלים התענית כדי שלא יכנס לשבת כשהוא מעונה."

ובשו"ת יחוה דעת (חלק א סימן פ) הביא שנחלקו רבותינו הראשונים בדין זה, ודעת האור זרוע (ח"ב סי' יז) בשם רבינו ברוך בר יצחק, המהר"ם מרוטנבורג והרא"ש

אשר בהם חרבה בית מקדשנו, אבל הוא, להיות זה היום היה אתחלתא דפורענותא, בו ביום סמך מלך בבל וצר על עיר הקודש."

מבאר בדבריהם כי תענית זו חמורה ביותר, כי אז התחילה הפורענות, ולדברי הרמב"ם זה מובן ביותר, כי עיקר התענית הוא תיקון ותשובה וכשמתקנים בתחילה זה יותר קל, ולכן יש צורך להתעורר על זה ולהרגיש כאילו אנחנו בזמן זה ונתעורר בתשובה ומיילא כל הצרות הבאות היו מתבטלות.

וביותר למה שכתב עוד החתם סופר בדרשותיו "ונראה לבאר דהנה הטעם שקבעו תענית על מצור ההוא, הלא היתה ירושלים כמה פעמים במצור, בימי פרעה נכה וכדומה, רק הטעם הוא: דמה שהיתה העיר בטרדת המצור שתי שנים ומחצה זה מחמת שבאותו יום סמך מלך בבל למטה על ירושלים, כמו כן ישבו ב"ד שלמעלה אלו מימינים ואלו משמאלים עד שגברו המשמאלים וחרב הבית, והנה אין לך שנה שאין קללתה מרובה מחברתה, וכל דור שלא נבנה בית המקדש בימיו כאילו נחרב בימיו, **נמצא שבכל שנה ושנה נחחדש חורבן חדש וזהו בכל פעם כשמגיע אותו יום של עשרה בטבת שהתחיל אז למעלה השורבן כמו כן בכל דור ודור יושבים ב"ד שלמעלה וגוזרים החורבן של כל שנה ושנה.**"

בעירובין, כדעת הר"י והמרדכי. אך בתוספות שאנץ (עירובין שם) הוכיחו מהגמרא שהפירוש "מתענה ומשלים" הוא שחייב להתענות ולהשלים. וכן סוברים הרשב"א והריטב"א בעירובין, הר"ן (סוף פ"ב דתענית) ועוד ראשונים,

ופסק בשלחן ערוך (א"ח סי' רמט סע' ד) "אם קבל עליו להתענות בערב שבת צריך להתענות עד צאת הכוכבים", וכן הסכים הרמ"א בהגה שם, וכן הוא בעשרה בטבת שמתענה עד שיעשה קידוש בשבת.

למעשה אנחנו מצפים ומחכים בכל רגע לגאולה השלימה, ואם ח"ו עדיין לא נגאל, צום עשרה בטבת חל בערב שבת, ויש להתענות בו עד צאת הכוכבים כלומר עד הקידוש בליל שבת, שאז מותר לו לאכול ולשתות, ואסור לפרוש מן הציבור וכל מי שבריא וזקוק חייב להתענות בזה, ולהתעורר בתשובה שלימה ולבקש מאת הבורא יתברך שידון אותנו לגאולה השלימה, ובזכות ציפייתנו ובקשתינו את הגאולה נזכה לראות בעינינו בביאת משיח צדקינו במהרה בימינו אמן.

ברכה אחרונה, שהרי זה דומה לנתעכל המזון שבמעיו שאינו מברך ברכה אחרונה.

ו) הטועם את התבשיל להוכיח אם חסר מלח או תבלין, אינו צריך לברך, עד שיעור רביעית, (ובאכילה לא אומרים עד כזית. עיין חזו"ע שבת ח"א עמוד כ"ב), ואפילו אם הוא בולע מן התבשיל אין צריך לברך, כיון שאין כוונתו לאכול, ויש חולקים ואומרים שאם הוא בולע מן התבשיל, ואינו פולטו מפיו, צריך לברך עליו, וספק ברכות להקל.

[ולכתחילה טוב שיזהר הטועם ויבולע שיתכוין גם כן ליהנות מהתבשיל בתורת אכילה ויברך עליו. וכן כשטועם את התבשילים בערב שבת ורוצה גם לבלוע בטעימתו. וכיעו"ש ודו"ק].

אם חייב לברך אחריו "משום בריה". והוא הדין לאוכל פלח של תפוח זהב, לכן יש להמנע מזה.

ויש מסתפקים בדין השותה יין, (או שאר משקים), אם חייב לברך ברכה אחרונה אחר שיעור כזית יין, או אין לברך ברכה אחרונה עד שישתה רביעית. לכן טוב להזהר שלא לשתות יין אלא או פחות מכזית, שלדברי הכל אינו מברך, או שישתה רביעית כדי שיברך על הגפן לכולי עלמא.

ובכלל שיעור כזית על האוכלים, יש ספק אם הוא שליש ביצה או כחצי ביצה, דהיינו שמנה עשרה גרם או עשרים ושבעה גרם, לכן יאכל או פחות משיעור שליש ביצה, ולא יברך, או שיעור חצי ביצה (כ 30 גרם), ויברך.

(ח) מי שאכל פת או פירות יותר משיעור כזית, ובטרם יברך ברכה אחרונה הקיא המאכל ההוא, אין צריך לברך

'המשך מזרנו ורבנו הלכה למעשה'

ומי שאכל כזית מפירות שבעת המינים, ואינו יודע לברך ברכת מעין שלש בעל פה, וסידור אין בידו, לא יברך ברכת בורא נפשיות. וכן המסתפק אם צריך לברך מעין שלש או בורא נפשיות, לא יברך בורא נפשיות.

ואפילו אם אכל כשיעור חצי זית משבעת המינים, ושיעור חצי זית תפוחים ואגסים, לא יברך כלל אחריהם, שספק ברכות להקל. וירא שמים אל כיניס את עצמו בספק ברכות, אלא או יאכל משניהם ביחד פחות מכזית מעט, או שיאכל ממין אחד כזית ויברך עליו ברכה אחרונה.

(ד) אמרו חכמים (ב"ק ל), האי מאן דבעי למהוי חסידא לקיים מילי דברכות. לפיכך הואיל ויש מן הפוסקים שנסתפקו על האוכל ענב אחד או פרידה אחת של רמון,